

UTVIKLINGEN PÅ ARBEIDSMARKEDET

NAVs arbeidsmarkedsprognose

Av Kristian Myklathun, Johannes Sørbø og Eugenia Vidal-Gil¹

Sammendrag

Til tross for dystre tider, med krig i Ukraina, ser vi en sterk utvikling på arbeidsmarkedet i Norge. Utbruddet av omikron i Norge i desember førte kun til en kortvarig negativ effekt på arbeidsmarkedet, men i februar gikk arbeidsledigheten på ny raskt ned. Vi har nå færre helt arbeidsledige enn det som var tilfellet før pandemien, mens antallet delvis ledige fortsatt er høye.

Krigen i Ukraina vil på kort sikt ikke ha stor betydning for arbeidsmarkedet i Norge. Etterspørselen etter arbeidskraft er nå svært høy og ledigheten lav. I tillegg var det om lag 4 000 helt permitterte i februar som går ut maksimal permitteringsperiode i vår, og 8 000 helt ledige som mister dagpengene. De nærmeste månedene venter vi derfor ytterligere fall i en allerede lav arbeidsledighet.

Utover andre halvår og i 2023 venter vi derimot at ledigheten vil begynne å øke noe. Renten er på vei opp, inflasjonen er høy og krigen i Ukraina bidrar til å øke den ytterligere. Dette øker kostnadene for både husholdninger og bedrifter, og vil dempe etterspørselen etter arbeidskraft. Mange av de samme momentene gjør også at vi venter lavere vekst internasjonalt, som også vil gi lavere eksportvekst her hjemme. Vi antar at det vil komme om lag 30 000 flyktninger fra Ukraina i år. Det vil øke arbeidstilbudet, men også behovet for arbeidskraft. I sum anslår vi at det vil være 54 000 helt ledige i gjennomsnitt i år og 58 000 neste år. Det tilsvarer 1,9 prosent av arbeidsstyrken i 2022 og 2,0 prosent i 2023, og innebærer en svært lav ledighet i et historisk perspektiv.

.....
¹ NAVs arbeidsmarkedsprognoser er utarbeidet av prognosegruppen i Arbeids- og velferdsdirektoratet. Artikkelen er basert på informasjon tilgjengelig per 16. mars.

Færre helt arbeidsledige enn før pandemien

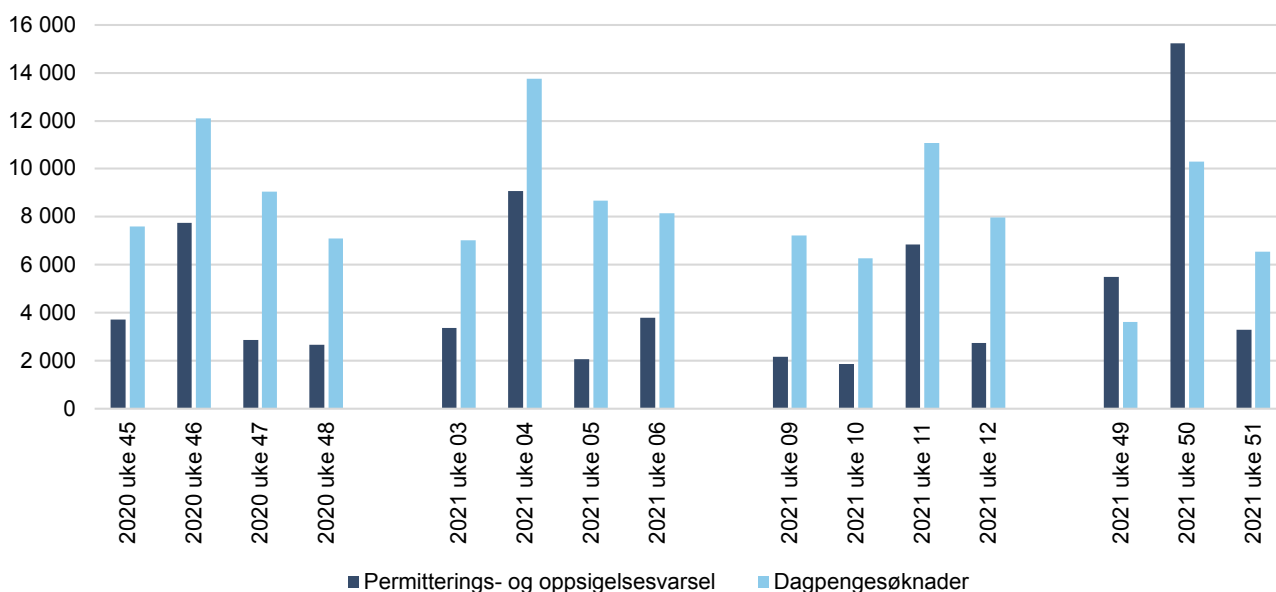
Omikronvarianten av koronaviruset, som traff Norge før jul, fikk en kortvarig negativ effekt på arbeidsmarkedet. Fra desember til januar økte antallet arbeidssøkere registrert hos NAV med 2 100, justert for normale sesongvariasjoner. Det var første gang siden februar 2021 at antallet arbeidssøkere økte fra en måned til den neste, men økningen ble fulgt av en nedgang på 9 500 arbeidssøkere i februar.

Det er flere grunner til at omikron ikke ga større utslag i ledighetstallene. Smitteverntiltakene rammet først og fremst bransjer som servering og uteliv, mens etterspørselen etter arbeidskraft fortsatt var svært høy i andre deler av økonomien. Omikron har også vist seg å være mindre alvorlig enn fryktet, slik at det kom lettelser i smitteverntiltakene i midten av januar, noe som gjorde at ledigheten gikk noe ned alt mot slutten måneden.

I midten av desember ble det også innført en lønnsstøtteordning til bedriftene, noe man ikke har hatt ved de foregående rundene med smitteverntiltak. Denne ble annonsert den 17. desember, som var fredag i uke 50. I figur 1 ser vi at det i uke 49 og 50 (nye smitteverntiltak grunnet omikron) var langt flere personer berørt av

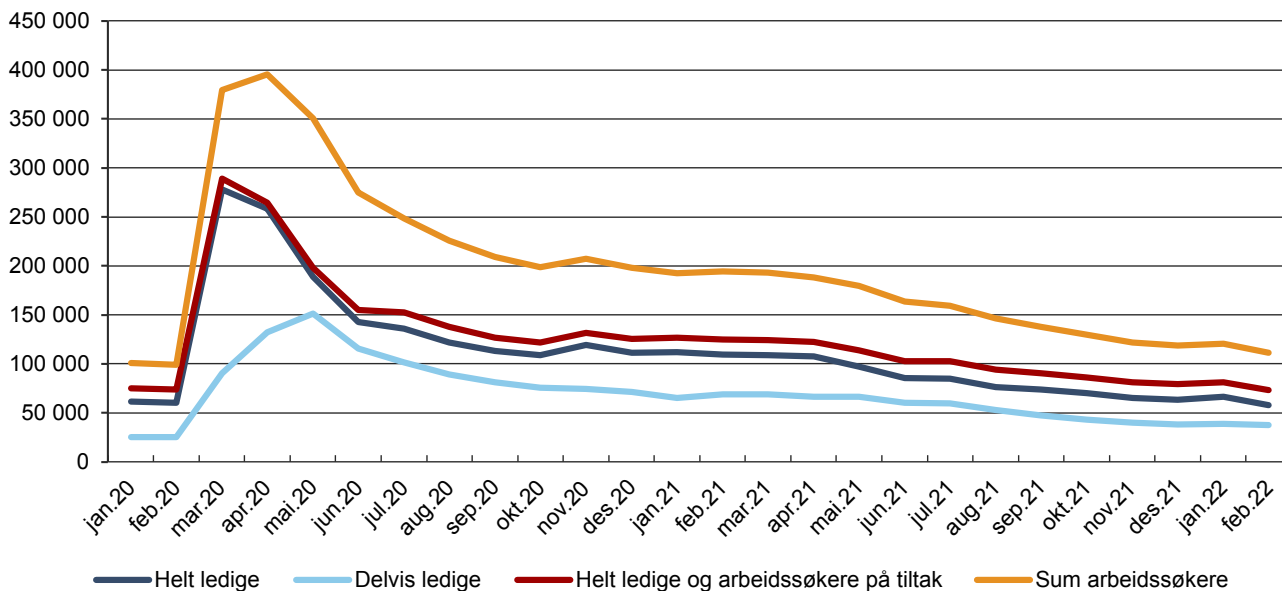
varsler NAV mottok om permittering og oppsigelser enn det var nye dagpengesøknader til NAV. Dette skiller seg fra tidligere innstramminger i forbindelse med smitteutbrudd, da har alltid antallet dagpengesøknader vært høyere enn antallet varsler. Det gjaldt for eksempel da det ble innført strengere tiltak i november 2020 og under utbruddet i Nordre Follo i starten av 2021. En forskjell kan være at flere hadde kommet tilbake i jobb etter permittering i de utsatte bransjene denne gangen, og at dermed var flere som sto i fare for å permitteres på ny. Men det ser også ut til at lønnsstøtteordningen førte til at en del av de varslede permitteringen likevel ikke ble noe av, blant annet for en del hoteller. Samtidig kan de høye varslene i uke 49 og 50 også dels ha vært taktiske, nettopp for å få på plass en lønnsstøtteordning raskt. Varslene i uke 50 var betydelige høyere enn i de foregående smittebølgene, kun da vi hadde nedstengingen i mars/april 2020 har vi sett like høye tall. Den gang kom det over varsler om permittering eller oppsigelse av mer enn 20 000 personer på en uke, men da mottok NAV også over 200 000 dagpengesøknader på en enkelt uke. Det høye tallet på varsler ved omikron kan tyde på at diskusjonen og innføringen av lønnsstøtteordningen både bidro til høyere permitteringsvarsler, men også at en del virksomheter som ellers ville permittert likevel ikke gjorde det.

Figur 1. Antall personer som ble berørt av permitterings- eller oppsigelsesvarsel og antall dagpengesøknader i utvalgte uker med smitteutbrudd i 2020 og 2021

Kilde: NAV

Figur 2. Antall registrerte helt ledige, delvis ledige, summen av helt ledige og arbeidssøkere på tiltak og summen av antall arbeidssøkere per måned. Justert for normale sesongvariasjoner. Januar 2020 – februar 2021

Kilde: NAV

Til tross for omikron har altså den positive trenden på arbeidsmarkedet fortsatt. Det siste året har antallet arbeidssøkere registrert hos NAV falt med 88 500 personer, og ved utgangen av februar var 119 400 personer registrert som arbeidssøkere. Dette er 13 500 flere enn i februar 2020, like før pandemien traff oss. Økningen skyldes i all hovedsak flere delvis ledige, mens antallet helt ledige nå er lavere enn før pandemien (figur 2). NAV har også mottatt færre dagpenge-søknader enn normalt i januar og februar. I alt mottok NAV 31 200 søknader om dagpenger i årets to første måneder, det er det laveste antallet i løpet av januar og februar de siste ti årene.

Høyeste sysselsetting siden 2012

Sysselsettingen har også tatt seg klart opp under pandemien, etter nedgang de første månedene. Fra februar til november 2021 økte andelen av befolkningen (15–74 år) som er sysselsatt fra 66,6 til 69,0 prosent ifølge sesong- og bruddjusterte tall fra SSB. Andelen sysselsatte har ikke vært høyere enn dette siden høsten 2012, noe som må sies å være en ganske annen utviklingen enn det vi så for oss da pandemien traff oss våren 2020.

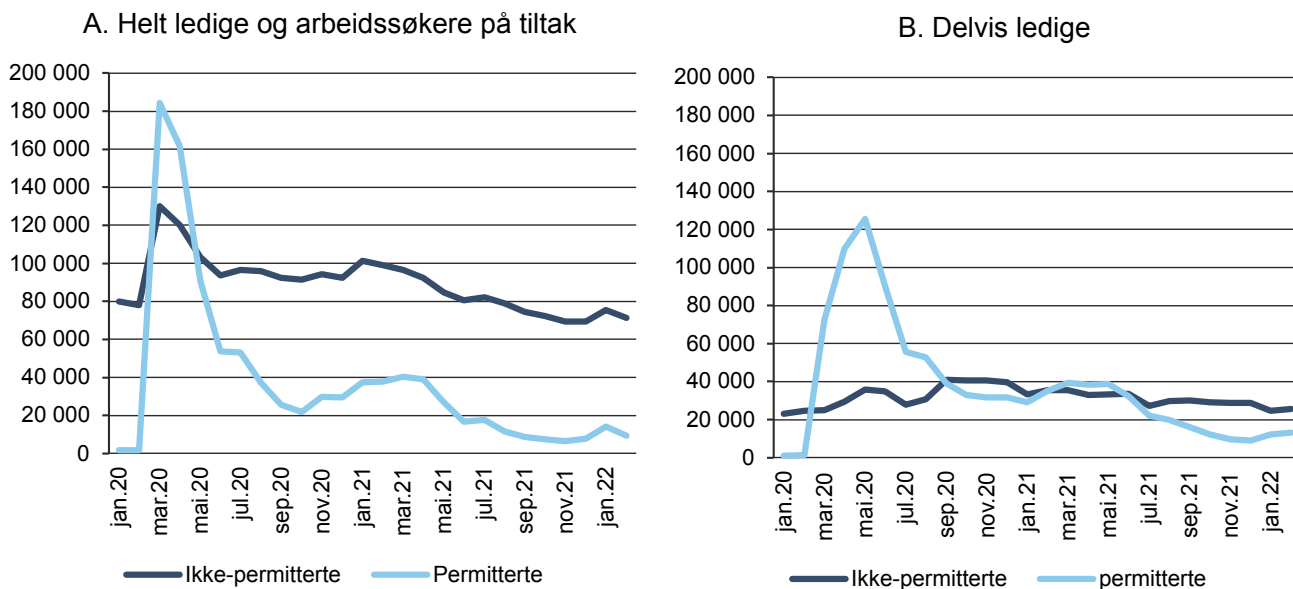
Den svært positive utviklingen vi har sett på arbeidsmarkedet det siste året henger sammen med sterk vekst i norsk økonomi. Fra gjenåpningen startet i april og

fram til desember 2021 økte BNP for Fastlands-Norge med i 5,3 prosent, og var dermed 2,8 prosent høyere i desember enn like før pandemien traff oss i 2020. Det var særlig økt privat konsum som bidro til veksten i norsk økonomi i denne perioden, og da i størst grad vekst i tjenestekonsumet etter at samfunnet åpnet opp igjen. Det at vi igjen har kunnet gå på restauranter, benytte hoteller, kulturtilbud og lignende har naturligvis også vært svært viktig for sysselsetting og ledighet i disse bransjene. Økt eksport har også dratt opp veksten i norsk økonomi i denne perioden. Det henger sammen med god vekst hos våre viktigste handelspartnere gjennom fjoråret. Både EU, Storbritannia og USA hadde høy økonomisk vekst gjennom 2021, og arbeidsledigheten har også kommet ned på et lavt nivå. I eurosonen var arbeidsledigheten i desember på sitt laveste nivå siden målingene begynte i 1998.

Syv ganger flere permitterte enn før pandemien

Ved utgangen av februar var 22 500 personer registrert som helt eller delvis permitterte arbeidssøkere, noe som utgjorde 0,8 prosent av arbeidsstyrken. Antallet permitterte økte med 9 500 personer fra desember til januar, som følge av innstramningene etter omikron. Fra januar til februar falt antallet permitterte med 3 600 personer. Sammenlignet med februar 2021 har antallet permitterte falt med 50 800

Figur 3. Antall helt ledige og arbeidssøkere på tiltak (panel A) og delvis ledige (panel B), fordelt på permitterte og ikke-permitterte. Januar 2020 – februar 2022

Kilde: NAV

personer, slik at over halvparten av nedgangen i antallet arbeidssøkere det siste året er i form av færre permitterte.

Selv om antallet permitterte arbeidssøkere har gått raskere ned med gjenåpningen enn antallet arbeidssøkere som ikke er permittert, var det fortsatt 7 ganger flere permitterte i februar enn før pandemien, mens antall arbeidssøkere som ikke er permittert nå er lavere enn i februar 2020.

Det har vært utstrakt bruk av delvis permitteringer under koronapandemien, noe som kan være en god måte å holde flere ansatte i jobb. Vi har også sett en tydelig dreining fra helt til delvis permitterte når smitteverntiltak har blitt lettet på eller fjernet, og omvendt når nye restriksjoner har blitt innført. Ved utgangen av februar var 9 300 personer registrert som helt permittert, mens 13 200 var delvis permittert. Etter fjerningen av smitteverntiltak i februar fikk vi dermed igjen en dreining hvor færre var helt permittert og flere ble delvis permittert.

Gjennom pandemien har maksimal permitteringsperiode også blitt utvidet flere ganger. Dette gjør at en del av de som ble permittert de første månedene av pan-

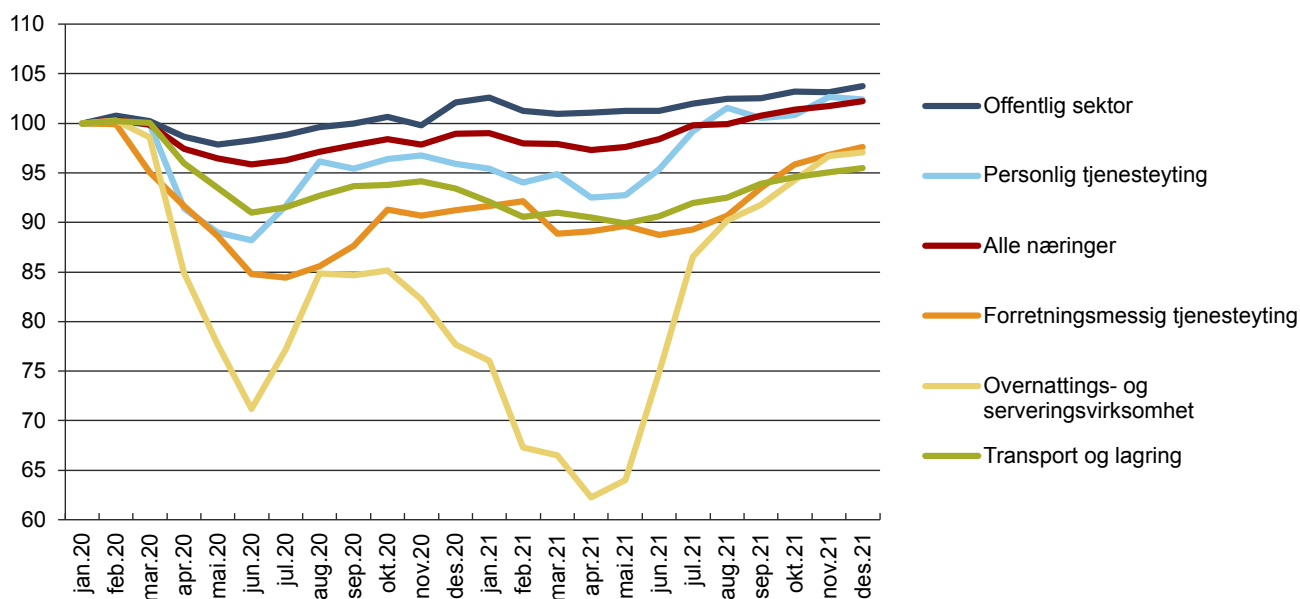
demien fortsatt er permittert. Nå løper imidlertid permitteringsperioden ut ved utgangen av mars for de som har vært permittert lenge.

Bedring i reiseliv og transport

Lettelserne i smitteverntiltakene sist vår gjorde at sysselsettingen i de næringene som var hardest rammet av koronarestriksjonene tok seg klart opp igjen, særlig gjaldt det innen overnattings- og serveringsvirksomhet (figur 4). Det var i denne næringen sysselsettingen falt mest da koronapandemien traff Norge, og på det meste var det nesten 40 prosent færre lønnstakere² der enn like før pandemien. Etter bunnen i april 2021 tok sysselsettingen seg kraftig opp igjen, og var nesten tilbake på tidligere nivå ved utgangen av året. Antallet overnattinger på norske hotell økte med 11 prosent fra 2020 til 2021, men var likevel fortsatt godt under nivået fra 2019. Innen serveringsvirksomhet viser tall fra SSB at omsetningen tok seg opp med 75 prosent fra første til tredje kvartal i fjor, og den kom dermed opp på et høyere nivå enn i 2019.

² SSBs statistikk over antall lønnstakere inkluderer både bosatte og ikke-bosatte lønnstakere, mens selvstendig næringsdrivende ikke er inkludert.

Figur 4. Antall lønnstakere i utvalgte næringer. Sesongjustert. Indeksert: Januar 2020 =100

Kilde: SSB

Innen transport og lagring falt sysselsettingen på langt nær like mye, men til gjengjeld har også oppgangen gått saktere. Ved utgangen av året var antallet lønnstakere fortsatt fem prosent lavere enn før pandemien. Det skyldes blant annet at antallet passasjerer som var innom norske flyplasser i 2021 fortsatt var 57 prosent lavere enn i 2019. Også annen kollektivtransport og taxinæringen har vært rammet av økt bruk av hjemmekontor og mindre reising under pandemien.

Innen personlig tjenesteyting, som inkluderer blant annet kultur, kunst, sport og fritidsaktiviteter, har antall lønnstakere tatt seg betydelig opp med gjenåpningen, og var ved utgangen av 2021 to prosent høyere enn i januar 2020. I det som i figur 4 noe forenklet kalles offentlig sektor³, har antallet lønnstakere fortsatt å øke gjennom pandemien.

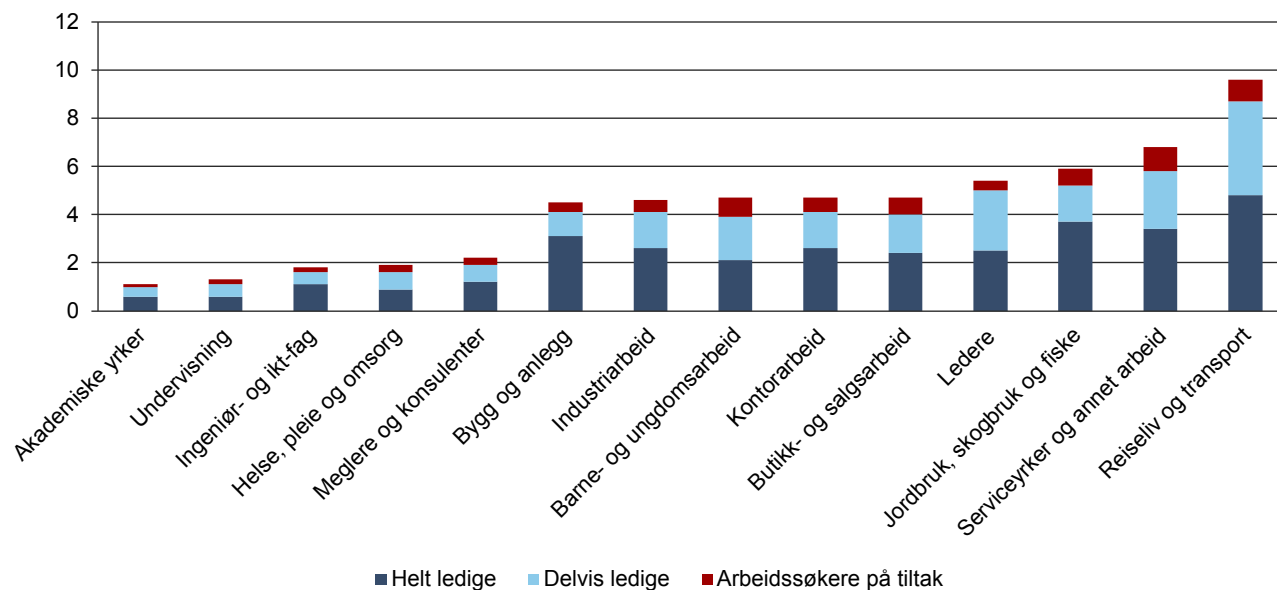
NAVs statistikk over antall arbeidssøkere viser samme bilde. Etter gjenåpningen i april 2021, har antallet arbeidssøkere registrert hos NAV falt med 77 000 personer, justert for normale sesongvariasjo-

ner. Om lag to tredjedeler av nedgangen i antall arbeidssøkere i denne perioden skyldes færre permitterte. Nedgangen siden april har vært størst for personer med bakgrunn fra yrker innen butikk- og salgsarbeid, samt reiseliv og transport med henholdsvis 18 300 og 18 200 personer. Det tilsvarer en nedgang på henholdsvis 60 og 54 prosent. Innen serviceyrker og annet arbeid har antallet arbeidssøkere falt med 10 000 personer i samme periode. Over halvparten av nedgangen i antallet arbeidssøkere siden april i fjor har dermed kommet fra disse tre yrkesgruppene. For noen yrkesgrupper er det nå færre arbeidssøkere enn det var før pandemien. Det gjelder blant annet helse, pleie og omsorg, barne- og ungdomsarbeid og butikk- og salgsarbeid.

Ved utgangen av februar var det fortsatt innen reiseliv og transport at andelen av arbeidsstyrken som var registrert som arbeidssøkere var klart høyest, med 9,6 prosent. Nest høyest var andelen innen serviceyrker og annet arbeid, med 6,7 prosent av arbeidsstyrken. Innen akademiske yrker og undervisning er andelen arbeidssøkere svært lav, med henholdsvis 1,2 og 1,4 prosent av arbeidsstyrken (figur 5).

³ Offentlig sektor er en sammenslåing av næringene offentlig administrasjon, forsvar, sosialforsikring, undervisning og helse- og sosialtjenester.

Figur 5. Andel arbeidssøkere i prosent av arbeidsstyrken, etter yrkesbakgrunn og arbeidssøkerstatus. Februar 2021

Kilde: NAV

Antallet unge arbeidssøkere på samme nivå som før pandemien

Personer under 30 år er en prioritert gruppe å følge opp for NAV. Dette var også aldersgruppen som opplevde den største økingen i arbeidsledigheten da koronapandemien traff Norge våren 2020. Etter ledighetstoppene i mars og april 2020 har imidlertid de under 30 år også hatt den største nedgangen (figur 6). Ved utgangen av februar var andelen arbeidssøkere lavere enn før pandemien for de under 20 år. I aldersgruppen 20–29 år var 4,8 prosent av arbeidsstyrken registrert som arbeidssøkere (sesongjustert), mot 4,7 prosent i februar 2020. For personer i aldersgruppene 30–49 år og 50 år og over, var andelen arbeidssøkere henholdsvis 0,5 og 0,6 prosentpoeng høyere enn før pandemien. Selv om det fortsatt er høyest andel arbeidssøkere blant personer i 20-årene er dermed forskjellen mot eldre aldersgruppene nå mindre enn tidligere.

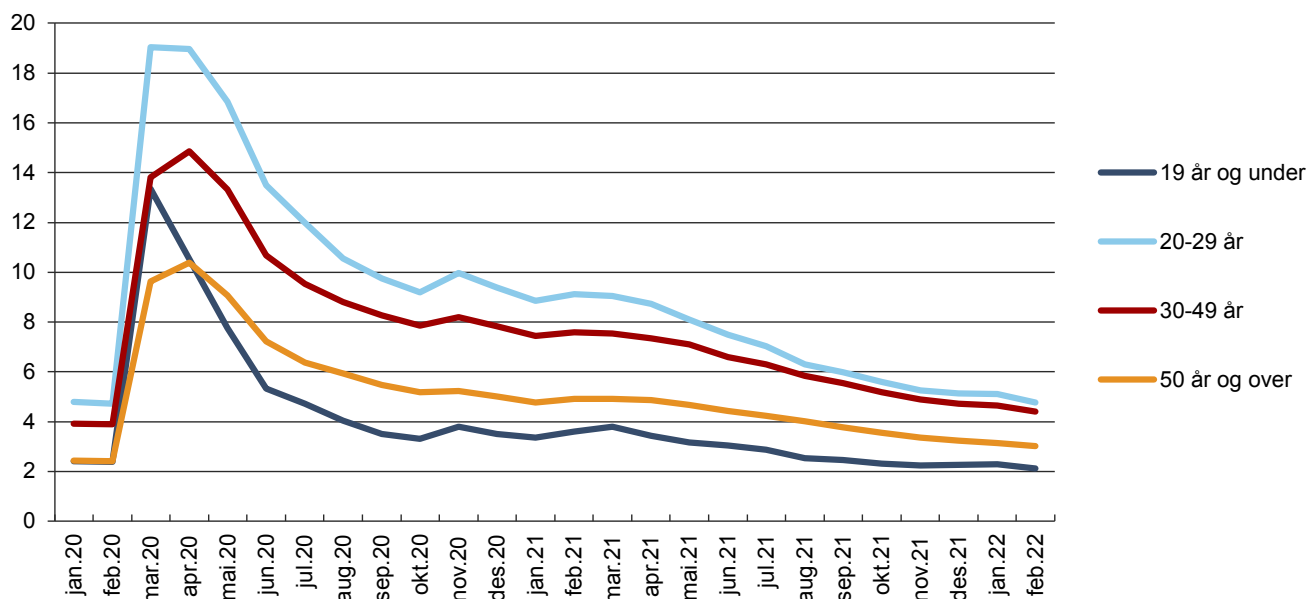
Samtidig er det stor forskjell i hvor lenge de ulike aldersgruppene har vært arbeidssøkere. Mens 83 prosent av de under 20 år og 57 prosent av de i 20-årene har vært arbeidssøkere i mindre enn et halvt år, gjelder det samme 31 prosent av de over 50 år (ikke vist i figur). Motsatt har over halvparten av de over 50 år har vært arbeidssøkere i mer enn ett år, mens det gjelder om lag en av fire blant de i 20-årene. Selv om ledigheten fortsatt er høyest blant personer i 20-årene har altså langt flere vært arbeidssøkere lenge blant de over 30 år.

Sammenlignet med februar 2020 er det nå langt flere som har vært arbeidssøkere lenge. Ved utgangen av februar hadde i alt 52 400 personer vært arbeidssøkere i mer enn ett år (figur 7), noe som tilsvarer 44 prosent av arbeidssøkerne. Gruppen som har vært arbeidssøkere mellom halvannet og to år har nesten tredoblet seg sammenlignet med for to år siden. Her finner vi de som ble permittert eller sagt opp i de første månedene av pandemien våren 2020. Samtidig har antallet personer som har vært arbeidssøkere i mer enn 2 år økt med 49 prosent sammenlignet med februar 2020. Dette er personer som ble arbeidsledige før pandemien. Mange av disse vil også miste dagpengene i løpet av de neste månedene. Hele 23 100 av de som var registrert som arbeidssøkere ved utgangen av februar vil nå maksimal dagpengeperiode i løpet av de neste tre månedene (mars-mai).

Det å være arbeidssøker over lang tid er trolig særlig uheldig for de som står helt uten jobb. De delvis ledige har fortsatt en fot innenfor arbeidsmarkedet, og går ikke i samme grad glipp av læring og kompetanseutvikling som de som er helt ledige. Ser vi kun på de som er helt ledige eller arbeidssøkere i et arbeidsmarkedstiltak, hadde 34 500 personer vært arbeidssøkere i mer enn ett år, og 12 900 av disse hadde vært arbeidssøkere i mer enn to år.

Selv om antallet langtidsarbeidssøkere fortsatt er betydelig høyere enn før pandemien, har det avtatt de siste måne-

Figur 6. Prosent av arbeidsstyrken registrert som helt ledig, delvis ledig eller arbeidssøker på tiltak, etter alder. Sesongjustert. Januar 2020 – februar 2022

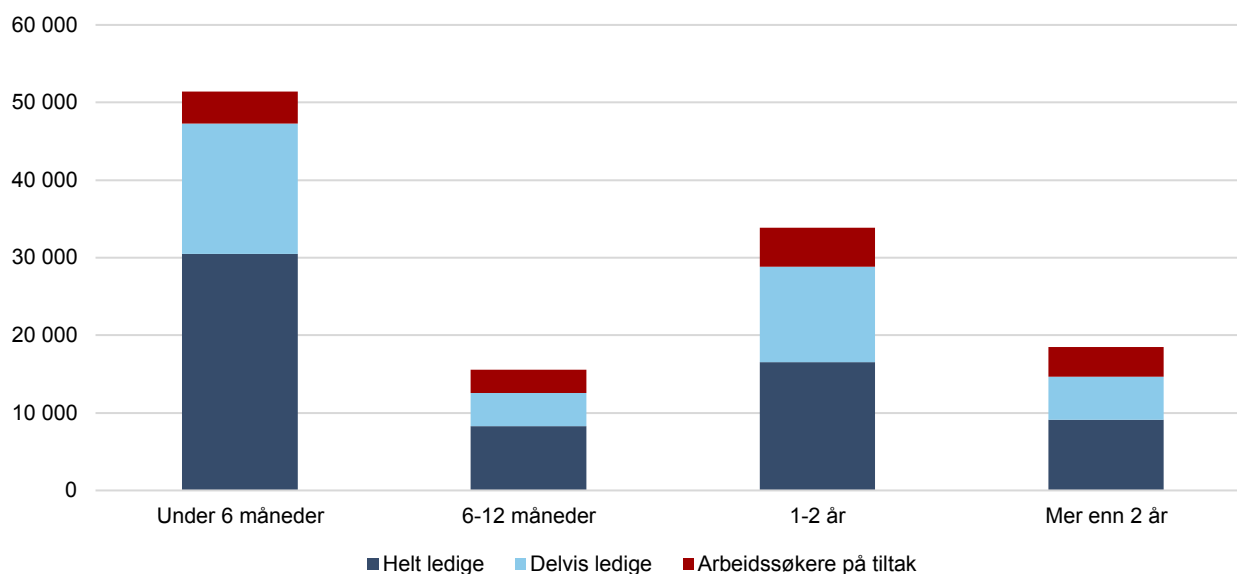
Kilde: NAV

dene. Sammenlignet med april 2021, og uten å justere for sesongvariasjoner, var det i februar 40 800 færre arbeidssøkere med varighet over et halvt år, og 25 200 færre med varighet over ett år. Personer med bakgrunn fra serviceyrker og annet arbeid, reiseliv og transport, samt butikk- og salgsarbeid er de tre største gruppene blant de som har vært arbeidssøkere i mer enn et halvt år. Til sammen var nesten 40 prosent av alle langtidsarbeidssøkere ved utgangen av februar bakgrunn fra en av disse gruppene.

Tre av fire i «utsatt» gruppe

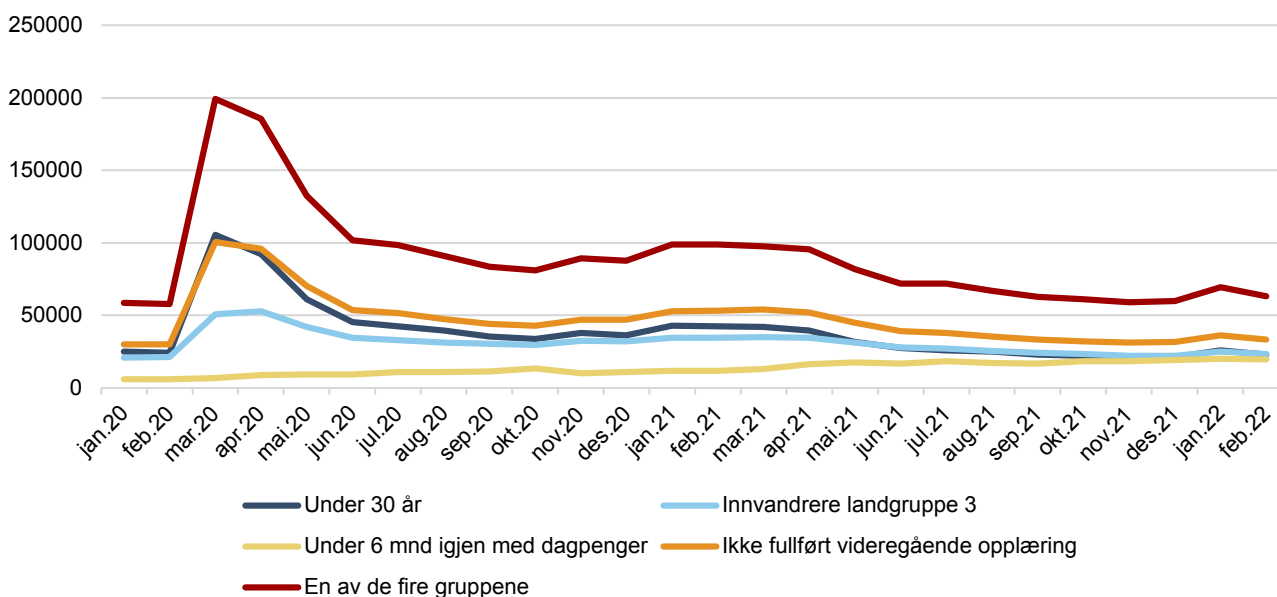
Noen grupper er mer utsatt for å få langvarige negative konsekvenser av arbeidsledighet. Forskning viser for eksempel at arbeidsledighet i ungdomstiden kan få langvarig negative effekter på sysselsetting og lønnsutvikling, se Nilsen og Reiso (2014) og Skans (2011), mens Bratsberg m.fl. (2018) finner at en del innvandrergupper har større problem med å komme tilbake i jobb når de blir arbeidsledige enn befolkningen for

Figur 7. Antall arbeidssøkere etter arbeidssøkerstatus og varighet som arbeidssøker. Februar 2022

Kilde: NAV

Figur 8: Antall helt ledige og arbeidssøkere i arbeidsmarkedstiltak som tilhører «utsatte» grupper

Kilde: NAV

øvrige. Derfor er også disse grupper som er prioritert i NAVs oppfølging, sammen med personer som har vært lenge arbeidsledige.

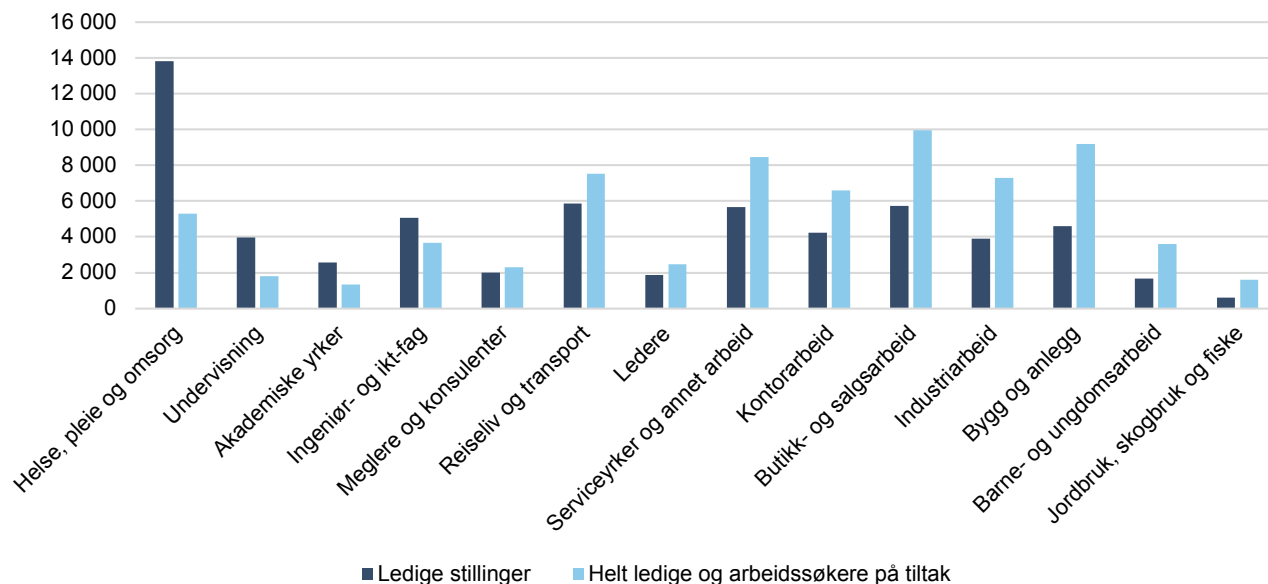
I figur 8 ser vi utviklingen i antallet helt ledige og arbeidssøkere som deltar i arbeidsmarkedstiltak som er unge, innvandrere, ikke har fullført videregående opplæring, har kort tid igjen med dagpenger, eller som er i minst en av disse fire gruppene. Ved utgangen av februar var om lag 63 000 i minst en av disse fire gruppene, som tilsvarer 78 prosent av alle som var registrert som helt ledige eller arbeidssøker i arbeidsmarkedstiltak hos NAV. En del vil være i flere av disse undergruppene, for eksempel en ungdom som ikke har fullført videregående opplæring. Da arbeidsledigheten var på sitt høyeste i mars 2020 var om lag 63 prosent i minst en av de fire gruppene, men etter dette har ledigheten falt mindre for disse gruppene enn andre arbeidssøkere. Når vi sammenligner med februar 2020 ser vi at hele økningen i antallet arbeidssøkere nå er i en av de fire «utsatte» gruppene, mens antallet arbeidssøkere som ikke tilhører disse nå er lavere enn før pandemien. Det er særlig antallet som har kort tid igjen med dagpenger som har økt, fra 6 000 for to år siden til nesten 20 000 nå. De unge skiller seg ut fra de tre andre gruppene ved at det i februar var færre helt ledige og arbeidssøkere på tiltak enn for to år siden.

Stor etterspørsel etter arbeidskraft

I løpet av 2021 ble det registrert 545 000 ledige stillinger på arbeidsplassen.no. Det er en kraftig økning både sammenlignet med 2020 og 2019, da det ble registrert henholdsvis 419 000 og 420 000 ledige stillinger. Den høye etterspørselen holder seg også inn i 2022. I alt ble det registrert 132 000 ledige stillinger i løpet av årets to første måneder, og justert for normale sesongvariasjoner har vi aldri registrert flere ledige stillinger per virkedag enn i februar i år. Etterspørselen er høyest innen helse, pleie og omsorg, som står for mer enn en fjerdedel av de ledige stillinger så langt i år. Sammenlignet med tilsvarende periode i fjor er det imidlertid innen reiseliv og transport at den relative økningen er størst, med mer enn en dobling i antallet ledige stillinger per virkedag. Deretter følger serviceyrker og annet arbeid med en økning på 88 prosent. Dette er yrkesgrupper som var hardt rammet av smitteverntiltak ved starten av 2020.

At etterspørselen har tatt seg så raskt og kraftig opp under pandemien er overraskende. Samtidig har både finans- og pengepolitikken vært svært ekspansiv. Norges Bank satte raskt styringsrenten ned til null, mens Stortinget vedtok nye støtteordninger til bedrifter, selvstendig næringsdrivende mv. Dermed har også den offentlige pengebruken økt sterkt. Antallet konkurser har vært lavere enn normalt

Figur 9. Antall nye ledige stillinger i løpet av februar og antall personer registrert som helt ledig eller arbeidssøker i et arbeidsmarkedstiltak ved utgangen av februar. Per yrkesgruppe

Kilde: NAV

gjennom pandemien. Samtidig har husholdningene brukt mer penger på konsum av varer, hytter, bolig osv. når de ikke har kunnet bruke like mye på tjenester, reiser og lignende. Det har bidratt til økt behov for arbeidskraft innen blant annet varehandel. Pandemien har også redusert antallet som pendler inn fra andre land for å jobbe i Norge. I fjerde kvartal 2021 var det 16 000 færre lønnstakere som ikke var bosatt enn i fjerde kvartal 2019. Særlig er det færre som pendler fra EU-land i Øst-Europa. Det har trolig også bidratt til at vi registrerer flere ledige stillinger.

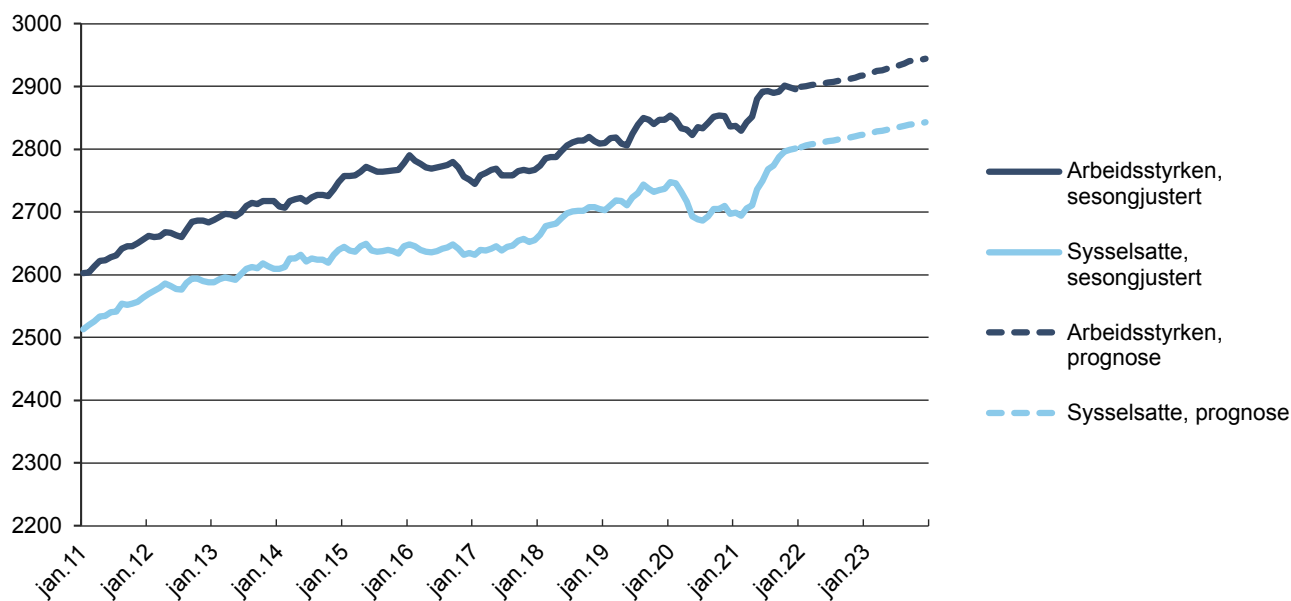
I dagens situasjon med svært mange ledige stillinger og en ledighet som nå er nede på et lavt nivå i et historisk perspektiv, er naturligvis også mangel på arbeidskraft et økende problem. Ifølge Norges Banks regionale nettverk må vil tilbake til tiden før finanskrisen i 2007 for å finne sist like mange virksomheter oppga at knapphet på arbeidskraft begrenser produksjonen. I figur 9 sammenligner vi antallet nye ledige stillinger i løpet av februar med antallet som var registrert som helt ledig eller arbeidssøker i et arbeidsmarkedstiltak ved utgangen av måneden. For fire yrkesgrupper ble det i februar lyst ut flere ledige stillinger enn det var arbeidsledige. Størst var misforholdet innen helse, pleie og omsorg, hvor det ble lyst ut 2,6 ledige stillinger per arbeidsledig. I en situasjon med høy etterspørsel og økende mangel på arbeidskraft

ligger det dermed an til at ledigheten vil gå ytterligere ned på kort sikt.

NAVs arbeidsmarkedspåprognose

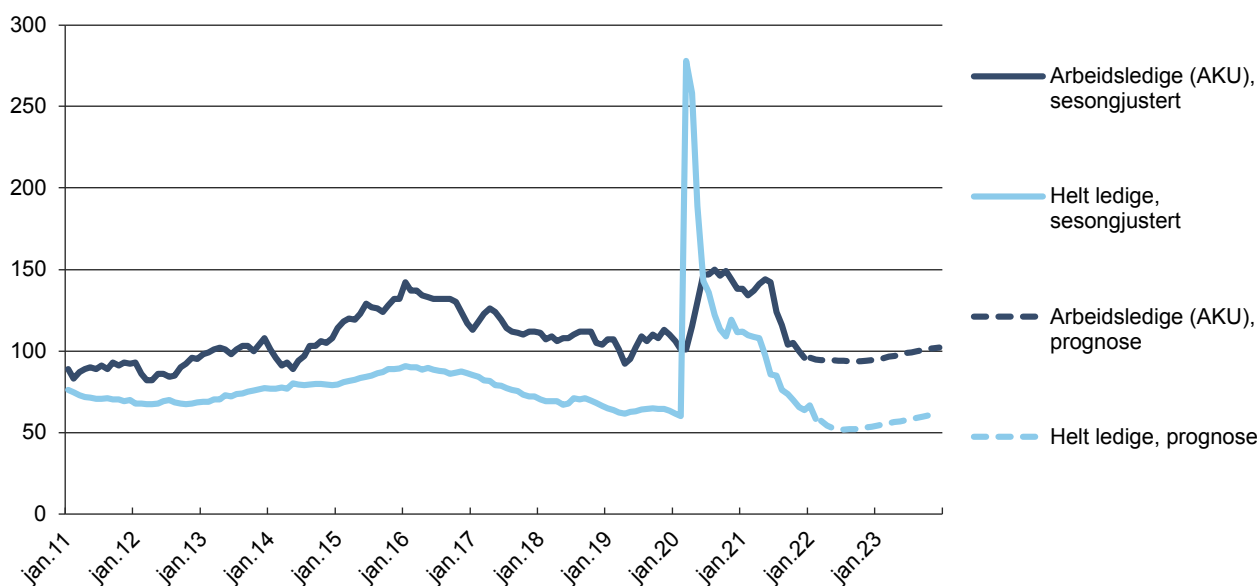
Bedringen på arbeidsmarkedet har fortsatt etter avvikling av smitteverntiltakene denne vinteren. Den registrerte arbeidsledigheten falt videre til 2,1 prosent av arbeidsstyrken i februar, justert for sesongvariasjoner. Dette er det samme nivået som i februar 2020, før pandemien. Antallet nye ledige stillinger i februar var rekordhøyt, noe som tyder på høy etterspørsel etter arbeidskraft den nærmeste tiden. Det er også mange som går ut permitteringsperioden i løpet av mars – mai: ved utgangen av februar gjaldt det nesten 4 000 helt permitterte. Erfaringsmessig vil mange i denne gruppen gå tilbake i jobb når permitteringsperioden går ut (Dokken m.fl. 2016). I tillegg er det drøyt 8 000 helt ledige (ikke permitterte) som går ut maksimal dagpengeperiode innen utgangen av mai, og tidligere analyser viser at overgang til arbeid øker når perioden med dagpenger nærmer seg slutten (Røed og Zhang 2005, Falch m.fl. 2012, Dokken m.fl. 2016). Vi venter derfor en betydelig nedgang i den registrerte arbeidsledigheten de kommende månedene. Utover høsten og fram mot 2023 venter vi at arbeidsledigheten tar seg noe opp igjen, da vi legger til grunn at

Figur 10. Antall personer i arbeidsstyrken og antall sysselsatte ifølge AKU. 1 000 personer. Sesongjusterte tall

Kilde: SSB og NAV

Figur 11. Antall registrerte helt ledige og ledige ifølge AKU. 1000 personer. Sesongjusterte tall

Kilde: SSB og NAV

antallet personer som melder seg i arbeidsstyrken vil øke raskere enn sysselsettingen (figurene 10 og 11). I gjennomsnitt venter vi 54 000 registrerte helt ledige i år og 58 000 neste år (tabell 1). Det tilsvarer henholdsvis 1,9 og 2,0 prosent av arbeidsstyrken i 2022 og 2023. Vi må tilbake til 2008, før finanskrisen, for å finne lavere nivå

på den registrerte arbeidsledigheten enn det vi venter de nærmeste to årene.

Aktiviteten i norsk økonomi er høy. Bruttonasjonalprodukt for Fastlands-Norge var i januar 2 prosent høyere enn før pandemien inntraff. Det er høy kapasitet

tetsutnyttelse i bedriftene, arbeidsledigheten er lav, og mange bedrifter opplever vanskeligheter med å rekruttere arbeidskraft. Dette kan medføre økt press på lønningene og prisene, mens stigende rente framover vil ha en dempende effekt. Vi venter at gjeninnhenting i norsk økonomi fortsetter, men at veksttakten avtar fram mot 2023. Vi anslår at årsveksten for fastlands-BNP blir på 3,5 prosent i 2022 og på 2,5 prosent i 2023 (tabell 1).

Russlands invasjon av Ukraina skaper stor usikkerhet om utviklingen framover, og har allerede medført merkbare konsekvenser for den internasjonale økonomien. Begge landene er store råvareprodusenter, og krigen har ført til en kraftig økning i olje- og gasspriser, og videre i strømprisene. Også prisen for hvete og andre matvarer har steget betydelig. Dette bidrar til en raskere økning i

produksjonskostnadene og høyere prisvekst, og demper veksten i den globale økonomien.

Russland har veldig liten vekt i Norges handel med utlandet. Sanksjonene mot Russland vil dermed påvirke Norge i liten grad, men vil medføre større konsekvenser for noen av Norges handelspartnere. Vi forventer at den økonomiske veksten blant Norges handelspartnere avtar fram mot 2023, og dermed at etterspørselen etter norske varer og tjenester øker saktere enn i fjor. Fortsatt vil økt eksport utgjøre et betydelig bidrag til veksten i norsk økonomi de to nærmeste årene.

Vi venter at prisveksten i år tar seg opp også i Norge, noe som reduserer kjøpekraften i husholdningene. Gjennom pandemien har ulike smitteverntiltak begren-

Tabell 1. NAVs prognose for utviklingen i norsk økonomi i 2022 – 2023. Historisk utvikling i 2020 – 2021. Prosentvis vekst om ikke annet er angitt

	2020	2021	2022	2023
Arbeidsmarked				
Registrerte helt ledige, antall	141 900	88 900	54 000	58 000
Registrerte helt ledige i prosent av arbeidsstyrken	5,0	3,1	1,9	2,0
AKU-arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken	4,6	4,4	3,4	3,5
Syssettingsvekst* (AKU)	-0,5	1,5	2,3	0,8
Arbeidsstyrkevekst* (AKU)	0,4	1,2	1,1	0,9
Syssettingsandel (AKU), nivå	67,2	68,7	70	70
Yrkesdeltakelse, nivå	70,4	72,1	72,4	72,5
Realøkonomi				
Konsum i husholdninger mm	-6,6	5,0	8,0	3,5
Bruttoinvesteringer Fastlands-Norge	-3,7	0,8	3,8	4,0
- Boliginvesteringer	-4,0	2,6	2,7	6,9
Petroleumsinvesteringer	-4,1	-2,8	-8,0	10,0
Eksport	-1,2	4,8	4,5	3,4
- Eksport fra Fastlands-Norge	-7,6	5,6	5,4	2,2
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge	-2,3	4,2	3,5	2,5
BNP-vekst handelspartnere (veid gjennomsnitt)	-4,9	5,8	3,8	2,4
Valutakurs og oljepris (nivå)				
NOK per euro	10,7	10,2	10	10,1
Råoljepris i dollar	43	71	98	89

* Årsveksten i sysselsettingen og arbeidsstyrken er justert for bruddet som følger av omleggingen av AKU.

Kilde: NAV

set mulighetene for forbruk, og sparingen har vært høy. Mange husholdninger kan tillate seg nå å redusere sparingen for å opprettholde forbruket. Vi forventer derfor vekst i privat konsum framover, særlig av tjenester, og at det vil være det viktigste bidraget til veksten i fastlandsøkonomien fram mot 2023.

Etter flere år med nedgang økte boliginvesteringene i fjor, og vi venter videre vekst de nærmeste to årene. En ytterligere nedgang i oljeinvesteringene i år vil imidlertid dempe veksten i fastlandsøkonomien noe, men neste år venter vi en betydelig oppgang som vil bidra positivt.

I tillegg til konsekvenser for den globale økonomien, har krigen i Ukraina allerede medført en enorm flyktningstrøm. Det er særlig nabolandene som hittil har tatt imot flest flyktninger, men noen har også ankommet Norge. Utlendingsdirektoratet (UDI) har nylig publisert et foreløpig scenario der det er ventet at Norge vil motta 30 000 flyktninger fra Ukraina i år, og det har vi lagt til grunn i vår prognose. Befolkningen i Norge vil øke som følge av flyktningstrømmen og etter hvert vil også arbeidstilbudet øke. Samtidig kreves det økonomiske og menneskelige ressurser for å ta imot flyktningene. Det vil gi økt behov for barnehageplasser, skoleplasser, norskkurs, mottaksplasser og så videre, slik at den samlede etterspørselen og behovet for arbeidskraft øker også. Våre beregninger tyder på at økningen i arbeidsledigheten derfor blir relativt liten. Det er imidlertid stor usikkerhet både knyttet til

Makromodellen KVARTS

NAVs prognose om utviklingen i norsk økonomi og arbeidsmarked er basert på modellsimuleringer med den makroøkonometriske modellen KVARTS. KVARTS er en modell for norsk økonomi utviklet av SSB. Modellen er estimert på data fra nasjonalregnskapet og basert på økonomisk teori. For mer informasjon om modellen, se *MODAG og KVARTS - SSB*.

hvor mange som vil komme og hvor mange som er i arbeidsfør alder blant de som kommer.

Selv om vi venter at arbeidsledigheten vil begynne å stige noe utover høsten og neste år, tilsier vår prognose en svært lav arbeidsledighet både i år og i 2023. Som vi har sett i denne artikkelen er tre av fire arbeidsledige nå i grupper som NAV prioriterer å følge opp. I tillegg må vi nå forvente at det kommer mange flyktninger fra Ukraina. I en situasjon med lav ledighet og mangel på arbeidskraft er det gode muligheter for å få flere fra disse gruppene i jobb. Det samme gjelder for personer som f.eks. mottar arbeidsavklaringspenger eller deltar i kvalifiseringsprogrammet. I et slikt arbeidsmarked er det enda viktigere for NAV å hjelpe arbeidsgivere med å få tak i arbeidskraft, og se på hvilke tiltak og oppfølging som kan få arbeidssøkere raskt i arbeid. Når arbeidsledigheten er høy er det færre kostnader ved å bruke langvarige tiltak som utdanning, mens det trolig er viktigere med kortere tiltak og rekrutteringsbistand i dagens situasjon med stor mangel på arbeidskraft.

Tabell 2. Befolkning i yrkesaktiv alder, arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige ifølge AKU og NAV.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Befolkning 15–74 år	3 850 000	3 896 000	3 935 000	3 966 000	3 993 000	4 015 000	4 035 000
Arbeidsstyrken	2 723 000	2 764 000	2 769 000	2 763 000	2 802 000	2 830 000	2 840 000
Sysselsatte	2 624 000	2 639 000	2 638 000	2 647 000	2 694 000	2 724 000	2 710 000
Yrkesdeltakelsen	70,7 %	71,0 %	70,4 %	69,7 %	70,2 %	70,5 %	70,4 %
Sysselsettingsandel	68,2 %	67,7 %	67,0 %	66,7 %	67,5 %	67,8 %	67,2 %
AKU-arbeidsledige	98 000	125 000	131 000	117 000	108 000	106 000	130 000
AKU-arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken	3,6 %	4,5 %	4,7 %	4,2 %	3,8 %	3,7 %	4,6 %
Registrerte helt ledige (NAV)	75 254	80 561	83 813	74 235	65 547	63 451	141 939
Registrerte helt ledige i prosent av arbeidsstyrken	2,8 %	3,0 %	3,0 %	2,7 %	2,4 %	2,3 %	5,0 %

Kilde: SSB og NAV

Referanser

- Bratsberg, Bernt, Oddbjørn Raaum og Knut Røed (2018) «Job loss and immigrant labor market performance» *Economica*, 85 (337).
- Dokken, Therese, Inger Cathrine Kann og Johannes Sørbø (2017) «Hvordan slår endringer i permitteringsregelverket ut for de permitterte?» *Arbeid og velferd*, 1, 37–56.
- Falch, Nina Skrove, Ines Hardoy og Knut Røed (2012) «Analyse av en dagpengereform. Virkninger av forkortet dagpengeperiode». *Søkelys på arbeidslivet*, 29 (3), 181–197.
- Nilsen, Øyvind Anti og Katrine Holm Reiso (2014) «Scarring Effects of Early-Career Unemployment» *Nordic Economic Policy Review*, 2014, 1, 13–45.
- Røed, Knut og Tao Zhang (2005) «Unemployment duration and economic incentives - a quasi random assignment approach». *European Economic Review*, 49 (7), 1799–1825.
- Skans, Oskar Nordstrøm (2011) «Scarring effects of the first labour market experience» *IZA Discussion Paper No. 5565*.

